

ŠTRAMBERK

2/2007

ZPRAVODAJ MĚSTA

Dny města Štamberka 2007 — Cimbalová muzika Albína Poláška z Frenštátu pod Radhoštěm a břišní tanečnice Studia orientálního tance Farridah, foto Jaroslav Michna.

O B S A H

<i>Jaroslav Michna</i> Štramberský motiv 2007	titulní strana obálky
<i>foto Jaroslav Michna k článku na straně 6</i> Dny města Štramberka 2007	2. strana obálky
<i>Věra Michnová</i> Zprávy z radnice	4
<i>Anna Rašková</i> Společenské a kulturní akce ve druhém čtvrtletí 2007	6
Nejlepší práce literární soutěže Městské knihovny ve Štramberku Až bude padat hvězda	8
<i>Tomáš Dorazil</i> Evropská legislativa pod Trúbou	9
<i>Josef Adamec</i> Štramberk a německá okupace, část IX.	10
<i>Josef Marek</i> X. štramberská divadelní přehlídka 2007	15
<i>Josef Adamec</i> MUDr. Remeš Mořic, generál Sklenovský a Štramberk	16
<i>Věra Horáková</i> Atlet	24
<i>Bohumil Kresta</i> Čím je pro nás Moravská brána	25
<i>Josef Adamec</i> Volební rok 1907	26, 3. strana obálky
<i>Jaroslav Michna</i> Štramberský motiv 2007	4. strana obálky

Z P R A V O D A J M Ě S T A Š T R A M B E R K A č. 2 / 2 0 0 7

Zodpovědný redaktor: Aleš Durčák (od r. 2001). **Redakční rada:** PhDr. Anna Hřčková, Karel Hřček, Bohumil Kresta, Josef Marek, Věra Michnová a Vojtěch Petráš. **Přepis a jazyková korektura textů, návrh grafické podoby a výběr reprodukcí:** Aleš Durčák. Copyright si podržují autoři, kteří rovněž ručí za věcnou správnost jednotlivých příspěvků. Redakce si vymezuje právo stylistických úprav a krácení textu. Nevyžádané materiály zůstávají součástí archivu ZMŠ. Adresa redakce: Muzeum Zdeňka Buriana, Náměstí 456, 74266 Štramberk, tel.: 556 852 240, e-mail: mzb@stramberk.cz, www.zdenekburian.cz. **Vydává:** Městský úřad Štramberk (tisk povolen rozhodnutím č.j. 1217/94-RR-408 referátu regionálního rozvoje Okresního úřadu v Novém Jičíně dne 3. 11. 1994). Vychází: 4× ročně (od r. 1987). **Příloha (samostatně neprodejná):** Štramberk — Sběratelská série pohlednic (od r. 2004). **Výroba:** Tiskárna a nakladatelství *Beatrix*, Dobrá. Červenec 2007.

ZPRÁVY Z RADNICE

Věra Michnová

Po podzimních komunálních volbách roku 2006 začalo pracovat ve městě nové vedení, nová rada města a nové zastupitelstvo. Byl vypracován a schválen program rozvoje města na léta 2006—2010, byly ustaveny dva výbory zastupitelstva města — finanční a kontrolní, deset komisí rady města – stavební, životního prostředí, dopravní, kulturní, cestovního ruchu, regenerační, Sbor pro občanské záležitosti (SPOZ), komise sociálně zdravotní a bytová, komise školská, mládeže a sportu a nová komise letopisecká, která má pod sebou i redakční radu Zpravodaje města Štamberka. Byly schváleny hlavní programy jednání rad i zastupitelstev na rok 2006 a 2007. Konalo se 13 schůzí rady města a 6 jednání zastupitelstva.

Paní Evu Veřmířovskou ve funkci tajemnice vystřídala paní Mgr. Pavla Jurková, která vyhrála výběrové řízení na tuto funkci a také od června máme novou vedoucí oddělení kultury, sportu, využití volného času a cestovního ruchu paní Annu Raškovou.

V našem městě se pořád něco děje, ať už se jedná o společenské a kulturní akce v průběhu celého roku, bohaté Štamberké kulturní léto, sportovní události, festivaly divadelní i hudební, spolkový život našich občanů, běžné záležitosti chodu města, života v něm a s tím spojených problémů.

Radostnou událostí začátku roku byla zpráva o tom, že prvnímu českému tradičnímu výrobku Štamberké uši byla přiznána ochranná známka zeměpisného označení v Evropské unii a tím otevřena cesta trhu do celé Evropy pro tento náš výrobek.

Méně radostnou událostí s nádechem rozpaků pak byla zpráva, že společnost Lasselsberger, a.s. prodala vápencový lom ve Štamberku firmě Holcim Česko a tím padly některé veřejné přísliby zástupce této firmy pana Josefa Lasselsbergera — jako výstavba nové cementárny se 130 novými pracovními místy, finanční výpomoc městu při budování kanalizace na Kozině, příspěvek na opravy komunikací na území města apod. Provoz vápenky zůstal, naplňuje se i tzv. Vápenný program, což je regenerace provozu vápenky a s tím spojené snížení zátěže životního prostředí v našem městě — vybudování protihlukového valu v dolní části vlečky, což je téměř splněno, dále vybudování protihlukových stěn, kde je ovšem termín dokončení až v říjnu 2008, vybudování nových výkonnějších a méně hlučných pecí a jejich umístění do jiné lokality Kotouče, spol. s r. o., vybudování objízdné trasy pro nákladní vozy, odstranění zůstatku nevyužitého nerostu, tzv. podsítného apod. Ve věci snížení zátěže hlučnosti a prašnosti pro naše občany proběhlo několik jednání s ředitelem Kotouče ing. Ivanem Hájkem a ing. Josefem Jurákem

Byla dokončena stavba Rekonstrukce a přístavba objektů ZŠ Štamberk, což obnášelo přestavbu staré školní tělocvičny na tři nové šatny pro žáky I. stupně, dvě odborné učebny a dílny, zateplení a zastřešení spojovacího krčku mezi školou a velkou tělocvičnou, oprava učebny přírodopisu a nové skleníky pro školu a konečně přístavba tělocvičny, kde vznikly tři nové cvičební prostory. Poslední, třetí etapa, se ovšem pro město značně prodražila, poněvadž bylo zjištěno, že strop nad vchodem, kde se prováděla nová přístavba, je v havarijním stavu, tak se musel vybourat a nahradit novým, což stálo město 3 mil. Kč. Předěšlé etapy byly stoprocentně hra-

zeny ze státního rozpočtu. Tato akce byla zahájena už v minulém volebním období a mají na tom zásluhu naši předchůdci, do nového volebního spadly až dokončovací fáze 3. etapy.

Byly dokončeny opravy komunikací jako cyklotrasy k zajímavostem v našem městě, které se napojují na páteřní cyklotrasu Krakov–Vídeň. Což byla opět jen dokončovací fáze z minulého volebního období našich předchůdců, kteří získali na tuto akci dotaci z prostředků Ministerstva pro místní rozvoj, ale na této akci se město finančně spolupodílelo.

Byly opraveny schody vedoucí od Náměstí do areálu hradu Štramberka, na které se nám podařilo získat sponzorské dary od podnikatelů a firem působících na našem území.

Byly umístěny v počtu 14 ks na území města kontejnery na bioodpady ve spolupráci s ASOMPO, a.s. Životice u Nového Jičína.

Byl schválen prodej pozemků pro výstavbu nových rodinných domků v Pískovně.

Byla schválena změna č. 3 územního plánu a začíná se s přípravou nového územního plánu města Štramberka na další období.

Byl prováděn průzkum možností přípravy na čerpání z fondů EU, byly podány žádosti na dotaci na zpracování projektů. V některých případech jsme byli neúspěšní a na výsledky dalších čekáme. Co nás nejvíce trápí jsou v současné době nedokončené kanalizace na Kozině a v některých dalších částech města, stav sídliště Bařiny, ať už komunikace, parkoviště, zeleň nebo stav bytových domů, stav dalších místních komunikací, nárůst cestovního ruchu a s tím spojená problematika nedostatku parkovacích míst, zátěže ovzduší, hlučnosti ve městě apod.

Je toho ještě hodně k řešení, co máme před sebou.

Foto Jaroslav Michna, 2007

SPOLEČENSKÉ A KULTURNÍ AKCE VE DRUHÉM ČTVRTLETÍ 2007

Anna Rašková

Zázitky se nedají sečítat, zázitek nemá délku nebo šířku. Má anebo nemá hloubku.

Miroslav Horníček

V dubnu je už jaro v největším rozpuku. Letos jsme však jaro ani neměli. Po zimě nastoupily raketově hned pěkné a slunečné dny. Ale to nebylo překážkou tomu, abychom ve Štramberku kulturně žili.

V dubnu pokračovala X. štramberská divadelní přehlídka amatérských divadelních souborů.

1. dubna předvedlo Divadlo U lípy z Ostravy – Hrabové pohádku pro děti i dospělé Dvě Maričky. Ukončení přehlídky se konalo 13. dubna. Závěrečný večer měl dvě části. Nejprve DS Kotouč Štramberk zahrál veselohru Vražda v penzionu pro starší dámy. Přehlídku ukončilo vyhodnocení soutěže.

13. dubna Anglický klub v Jaroňkově pekárně — Klub deskových her.

21. dubna Relax v podhůří Beskyd, Šmíra – Print s. r. o. — 3. štramberský flamendr.

23. dubna pokračoval cyklus Hvězdy nad Moravským Betlémem koncertem Lenky Filipové & Mirka Linharta, Sean Baryho Zamilovaný Entertainer. Pořádal Šmíra – Print s. r. o. a Město Štramberk .

Ve dnech 4. — 6. května jsme společně s Hudební agenturou a vydavatelstvím Vladislava Petráška pořádali XII. dny klasické kytary. Jako vždy byl připraven kvalitní a bohatý program, jehož vrcholem byl koncert Štěpána Raka.

5. května pořádal Technoprojekt a. s. ve spolupráci s Městem Štramberk a divadelními spolky Pod věží, Kotouč a dětským divadelním souborem Pod věží Hradní slavnost — otvírání hradu. Akce se účastnil Český rozhlas Ostrava a ten svým posluchačům zprostředkoval přímé vstupy. Cyklus Hvězdy nad Moravským Betlémem pokračoval koncertem Michala Prokopa. Pořadatel Šmíra – Print s. r. o. a Město Štramberk.

26. — 27. května Relax v podhůří Beskyd — 2. narozeniny městského pivovaru.

Sdružení hudebníků dechového orchestru města Štramberka pozvalo 26. května do Kulturního domu příznivce dechové hudby na koncert konaný u příležitosti 80. narozenin ostravského hudebního skladatele Pavla Staňka.

2. června Šmíra – Print s. r. o. — Koncert Rhythm Desperados.

3. června Technoprojekt s Městem Štramberkem uspořádal Hradní hrátky. V Kulturním domě 7. června Základní umělecká školy Zdeňka Buriana, pobočka Štramberk předvedla své umění na žákovském koncertě. Za krásami Nového Zélandu a Austrálie nás na své přednášce v Kulturním domě zavedl ing. Jan Socha. Pořádalo Město Štramberk.

10. června v kostele sv. Jana Nepomuckého koncertoval na varhany Marek Kozák

20. června Relax v podhůří Beskyd — Numerologie v souvislostech.

22. června Městský pivovar — Klub deskových her.

Hojnou účast Štramberáků zaznamenala akce Dny města Štramberka, pořádaná letos již popáté Městem Štramberk. Byl připraven jako již každoročně bohatý a pestrý program. Každý návštěvník si mohl vybrat svůj šálek kávy a doufám, že by-

li všichni spokojeni. Začali jsme již 22. června v Amfiteátru Pod starou věží koncertem smíšeného pěveckého sboru Ondráš z Nového Jičína. V sobotu 23. června se konaly již tradiční soutěže a to Běh do schodů na Trúbu, soutěž Hasičských záchranných sborů ČR a členů jednotek sborů dobrovolných hasičů, soutěž O nejlepší Štramberské ucho. Výsledky jste si již přečetli v jednom z čísel Štramberských novin. Večer DS Kotouč zahrál pro ty, kteří ještě neviděli představení Vražda v penzionu pro starší dámy.

Neděle 24. června patřila vystoupení Sdružení hudebníků dechového orchestru města Štramberka, mažoretkám, cimbálové muzice Albína Poláška z Frenštátu p. R., břišním tanečnicím Studia orientálního tance Farridah, SŠ Allegros, hudební skupině Stanley's Dixie Street Bandu a kouzelníkovi Jaroslavu Tovaryšovi. Už teď se těšíme na shledání příští rok.

Nemohu opomenout naše dvě významné kulturní instituce. Městská knihovna připravila v květnu knihovnicko–bibliografické lekce „Encyklopedie, slovníky, rejstříky“ a pro žáky 9. tříd besedu Světová malíři. V lednu byla vyhlášena literární soutěž „Až bude padat hvězda“. Ta byla v červnu vyhodnocena a vítězům byly na závěrečném rozloučení se školním rokem předány ceny. Muzeum Zdeňka Buriana připravilo výstavu Stezkou odvahy a dobrodružství II. Výstava přitahuje turisty a návštěvníky z Česka i z ciziny.

Sluneční paprsky rozsévají dobrou náladu. Snažte se i vy, aby vaše zážitky, měly hlavně tu hloubku.

Foto Jaroslav Michna, 2007

NEJLEPŠÍ PRÁCE LITERÁRNÍ SOUTĚŽE MĚSTSKÉ KNIHOVNY VE ŠTRAMBERKU NA TÉMA „AŽ BUDE PADAT HVĚZDA“

Až bude padat hvězda

*Až bude padat hvězda,
věz, že jsem to já
a že se ti nezdám!*

*Splním ti tvé přání
zcela znenadání!*

*Jedné krásné noci
slyšela jsem zvony.*

Podívám se z okna.

*Ale hvězda padat nechce,
mrká na mne z nebe.*

*Kdybych ted' zavřela oči,
uvidím jen TEBE!*

Petra Andělová VII. B (1. místo)

Až bude padat hvězda...

...asi bych si měla něco přát... Ale já jsem si toho už tolik přála a nikdy jsem padat hvězdu neviděla (alespoň myslím).

Povím vám jednu příhodu, která by se někdy v budoucnu mohla stát. Vymyslela jsem ji sama, proto mne prosím nekritizujte tak přísně, i za případné nesrovnalosti, nejsem totiž moc dobrý „vymýšleč“ příběhů.

Seděla jsem na stráni, byl večer a já se dívala na oblohu a na hvězdy, které se třpytily na tmavém podkladu noci. Přemýšlela jsem o životě. Začalo se mi z toho nějak chtít spát. Náhle jsem si všimla, že padá hvězda. Hlavou mi rychle proběhla myšlenka: musím si něco přát. V tu chvíli mě však nic nenapadlo a tak, když hvězda byla už dávno dole, já jsem neměla žádné přání. Kupodivu mi to vůbec nevadilo, protože jsem si všimla, že jich padá daleko víc než jen jedna. Tisíce a milióny, ale já jsem si už nic přát nechtěla. Bylo to jako instinkt. Prostě to ani nešlo. Najednou mě tak napadlo, že všichni lidé z naší planety (a všech ostatních, pokud tam nějaké jsou) určitě vyjdou ven ze svých domů. Až uvidí tu nádheru, oněmí, ale ne hrůzou, překvapením a takovým zvláštním pocitem. Nikdo se však nebude bát. Všichni budou vědět, že se stane něco velkého a že to naprosto změní jejich životy. V ten moment se začne zahalovat i měsíc. Pak se ztratí úplně. Všichni se začnou modlit, i když třeba nikdy nevěřili v Boha. Ozve se krásná, poutavá a vábívá hudba. Sladká a příjemná vůně se rozli-ne všude kolem. Všechny bytosti dostanou pocit, že jsou v naprostém bezpečí. Ozval se ohlušující hrom a ve tmě probleskl obrovský blesk. Rozzářilo se oslepující světlo.

Když se lidé probudili, zjistili, že stojí na nekonečné louce se zelenou trávou s rozkvetlými stromy. Všechno se skvělo novotou a nádherou. Zjistili, že jsou v novém a opravdovém světě, galaxii a dokonce i vesmíru. Každý se rozběhl, kam chtěl, byl šťastný a veselý.

Otevřela jsem oči a zjistila, že zrovna nade mnou padá hvězda. Něco jsem si rychle přála, ale je to tajemství, to vám říci nemohu.

Natálie Durčáková VII. B (2. místo)

Až bude padat hvězda

*Až bude padat hvězda,
já budu venku stát.
Až bude padat hvězda,
budou mi větrem vlasy vlát.*

*Na obloze plno světla,
všude kolem tma.
Až bude padat naše hvězda,
budou naplněna všechna dna.*

*Až bude padat hvězda,
já budu si jen přát,
aby nebyla jen ze sna
a vletla do oblak.*

Karolína Hubeňáková VI. B (3. místo)

EVROPSKÁ LEGISLATIVA POD „TRÚBOU“

Ing. Tomáš Dorazil, WUÚ, a.s.

Ve dnech 15. a 16. května proběhlo v Hotelu Šipka ve Štramberku jednání zástupců notifikovaných osob z 12 členských států Evropské unie, kterého se zúčastnil i zástupce Evropské komise. Českou republiku na tomto jednání kromě pořádatelů WUÚ, a.s. reprezentovali i představitelé Českého báňského úřadu a Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví. Kromě oficiálního pracovního programu, který se zabýval evropskými předpisy pro uvádění pyrotechnických výrobků a výbušnin pro civilní použití na trh, se účastníci při neformální večeři seznámili s historií města a jeho okolí. Řada z nich pak navštívila i dominantu tyčící se nad městem, známou Štramberskou Trúbu. Jménem organizátorů bych chtěl všem, kteří se na této akci přímo podíleli nebo jen zajišťovali ubytování či poskytl informační materiály o svém městě, poděkovat za jejich profesionální přístup a maximální vstřícnost. Ohlasy, se kterými jsme se od účastníků setkali byly veskrze pozitivní, z čehož lze usoudit, že tato pracovní návštěva Štramberku nebude jejich poslední.

ŠTRAMBERK A NĚMECKÁ OKUPACE

1939–1945

poznámky a úvahy o nejtěžší době našich národních dějin ve světle vzpomínek a archivních dokladů
Josef Adamec

část IX.

Pro další činnost štramberských partyzánů bylo důležité získání rozsáhlé sítě sympatizujícího obyvatelstva a partyzánských pomocníků v oblasti Beskyd. Na podzim roku 1943 se totiž skupina rozešla, aby přečkala zimu v úkrytu u známých a příbuzných, aby se na jaře 1944 znovu sešla a pokusila se začít konečně otevřeně bojovat proti okupantům. Sešli se v zuberských lesích, kde pak díky spolupracovníkům z řad místních obyvatel nějakou dobu pobývali. K první skutečné akci přikročila skupina až v lednu 1945, takřka dva roky poté, co gestapo provedlo zátaž ve Štramberku. A tato první akce se odehrála také ve Štramberku. Jednalo se o případ dvou členů Volkssturmu a jejich odzbrojení. Následovaly další tři případy spojené s odzbrojením. Skupina se rozrůstala a potřebovala zbraně pro nové členy. Největší bojovou akcí měla být destrukce na trati Studénka–Moravská Ostrava. Při kladení nálože však byli partyzáni vyrušeni dvoučlennou německou hlídkou. Došlo k přestřelce, v níž byl jeden německý voják zastřelen, druhý ale přivolal posilu. Následný výbuch nálože poškodil trať méně, než partyzáni zamýšleli.

V březnu 1945 se štramberští partyzáni spojili se sovětskou paraskupinou Nikolaje Kuzmina, s níž se zúčastnili přestřelky s německými vojáky na Santově. V dubnu se pak obě skupiny spojily v oblasti Čeladné s partyzánskou skupinou Za vlast vedenou kapitánem RA Michailem Jakovlevičem Saveljevem. Účastnili se rovněž bojů proti německým jednotkám na Pustevnách po boku 2. slovenské brigády majora Popova a v posledních dnech války i dvou destrukcí na železnici, a sice u Kunčic pod Ondřejníkem 1. května a u Mořkova 3. května.

Jak hodnotit skupinu, která vešla do historie pod označením Štramberští partyzáni? Z literatury věnované tomuto tématu z doby předlistopadové můžeme citovat již zmiňovaného Františka Čvandu, který se historii skupiny věnoval na počátku šedesátých let. Mínil, že význam skupiny nespočívá ve výsledcích jejích bojových akcí, ale především v politickém dosahu, jaký měla existence skupiny. Ukázalo se, že v regionu existuje ozbrojený odpor a okupanti nejsou schopni skupinu zlikvidovat. Historik Jiří Jurok, který studoval případ partyzánské skupiny Štramberk na konci sedmdesátých let, došel k podobnému závěru. Uvádí, že úspěchy partyzánských oddílů obecně povzbudivě působily na rostoucí hnutí odporu a pomáhaly Rudé armádě. Do týlu fašistické moci přinášely dezorganizaci, zmatek a vědomí brzkého zhroutení nacistické říše. A dodává: *„Obětavá a statečná činnost oddílu nebyla bez obětí. Z řad štramberských partyzánů nutno vzpomenout Zdeňka Hykla, Oldřicha Sochu, Jana Najvara aj., kteří padli nebo byli popraveni gestapem. Velké oběti přinesli ti, kteří partyzánům pomáhali. Jen ze Štramberka v souvislosti s akcí proti kom-somolcům a městskému výboru KSČ po 18. 2. 1943 bylo popraveno a umučeno 31 osob a uvězněno 48 osob...!“*

Zde můžeme plynule přejít k hodnocení místních lidí. Štramberáci si mysleli své, nemohli ale své názory v době, kdy u nás vládla jedna strana, projevit nahlas. Už tenkrát lidé, kteří o této činnosti ve spojení s krytem na Kozině něco věděli, ji posuzovali jako dobrodružství, které zavinilo množství zbytečně utracených českých, převážně mladých životů. Málokdo považoval toto dobrodružství za vážné přípravy na převrat, spíše lidé varovali před takovými „partyzány“, kteří vlastně ani žádnou činnost nevyvíjeli, jen se schovávali (odtud také hanlivá přezdívka „huroví partyzáni“) a spoustu lidí tak přivedli do ohrožení nebo přímo do neštěstí. Jejich pověsti neprospělo ani chování předních představitelů této skupiny po válce. O tom ještě bude řeč. Celkem panovalo přesvědčení, že těch obětí nemuselo být tolik.

Pamětníci se občas mezi sebou pobavili o skutečných událostech. Ale měli strach. Jednotlivci, kteří se zpočátku nebáli vystoupit se svým názorem, totiž narazili. Vzpomeňme alespoň p. Zavilu Kazimíra, který po osvobození například domlouval jednomu partyzánovi za to, že mu ukradli nějaké jídlo (eufemisticky se tomu pak říkalo vynucené zásobování) a jiné věci a ještě znečistili sklep výkaly, načež brzy nato sám pocítil nepřízeň nových pánů. Napříště už si tedy rozmyslel, jestli ještě něco řekne. A ostatní s ním. Podobných svědectví o skutečné činnosti některých partyzánů, kteří si po válce přisvojovali neexistující bojové zásluhy je víc. Podobné potlačování svobodné diskuze ovšem vede k šeptandě, kdy vycházejí najevo různé historicky, mnohdy senzační, ale nikdo už nezaručí, že pravdivé. Obraz odboje se tak kriví ze všech stran a dnes už je opravdu těžké se v tom vyznat.

Paradoxně se tady proti štramberským partyzánům staví poválečné komunistické falšování historie. Po celé období, až do roku 1989, se nemohlo mluvit o událostech z doby okupace tak, jak skutečně proběhly. Všude byla prosazována oficiální verze, glorifikující jenom jednu složku odboje, v tomto případě štramberské partyzány, vše ostatní bylo umlčováno a pomlouváno. To na druhé straně mezi lidmi podporovalo přesvědčení, že to všechno bylo určitě jinak, než se říká. Jenže když něco není černé, neznamená to, že je to automaticky bílé. Skutečnost je většinou vícebarevná. Navíc záleží na zorném úhlu pozorovatele a v neposlední řadě i na tom, jak barevným sklíčkem se na ni dívá.

Personální složení oddílu se často měnilo. V únoru 1943 uteklo podle Jaška a Čvandy před zatčením sedm mladíků, během následujících měsíců se jejich počet zdvojnásobil, když přibyli tři uprchlí sovětští zajatci (Lysenkova, Maškov, Carev) a další odbojáři prchající před zatčením (Vladimír Rajnoch, Jaromír Sopuch, Alois Lapač, Josef Hykel, Vladimír Šmahlík, Oldřich Socha a Jaroslav Halamík) Skupinu naopak opustil Miroslav Jašek, z něhož se záhy stal velmi výkonný konfident gestapa. Jak víme, na podzim 1943 se štramberští partyzáni rozešli. V nové sestavě, která se sešla na jaře roku 1944 už ale někteří z původní party chyběli. Například zde nebyli Josef Stanislav a Vladimír Rajnoch, kteří se připojili k jiné partyzánské skupině. Alois Lapač a Zdeněk Hykel byli dopadeni gestapem v Kopřivnici.

Mezi členy kozinské skupiny mladých štramberských odbojářů nalezneme i jméno Jan Najvar. Jeho případ je ale o to složitější, že podle jiného podání po 18. únoru

1943 s ostatními neodešel do hor a skrýval se od té doby v kůlně u Syrků na Kozině ve Štamberku. Jeho strýc Florián Najvar mu zajistil pistoli, buzu a mapu Beskyd a později jej převedl do Libotína do domku rodiny Jaškovy čp. 402. Mezitím gestapo zatkl přítelkyni Jana Najvara a její matku roz. Jaškovou z Libotína. Asi od léta 1944 se Najvar spolu s Janem Syrkem ukrýval přímo v centru města, doslova několik metrů od radnice. Na konci září pak ve Štamberku provedlo gestapo další zátah. Dramatickou epizodu výstižně popsal ve svém románu Mstitelé Zdeněk Bár.

„Ve Štamberku nastává nová hrůza v předvečer svátku sv. Václava čtyřiačtyřicátého roku. Pod náměstím je malý domek, v přízemí obchod se střízním zbožím. Vedla jej majitelka paní Františka Hyklová. Její manžel Ferdinand měl tenkrát svůj podnik v Protektorátě. Málokdo věděl, že tento obchodník dodával šaty a pláště i lidem, kteří utíkali do hor.

V předvečer svátku sv. Václava paní Hyklová, majitelka obchodu, jela do Nového Jičína. Bohužel, tam už ji čekali, udavač dokonale popsal, jak vypadá. Byla zadržena hned, jak vystoupila z autobusu a dovezli ji zpět do Štamberka.

Mezitím už byl jejich dům pod náměstím ze všech stran obklíčen německým polním četnictvem a gestapem — dostali udání, že Syrek a Najvar se ukrývají v jejich domě. Našel se zrádce, který označil místo úkrytu největším nepřátelům českého národa.

Po příjezdu do Štamberka paní Hyklová viděla, že její šestnáctiletý syn Milan stojí u zdi tváří ke stěně, ruce zvednuté do výše a nesmí se ani pohnout. Jakýsi gestapák do něho řve a ranami ho nutí k další odpovědi. Matka by mu tak chtěla pomoci, ale nemůže. Nemůže ani pochopit, jak se tito zločinci mohli dovědět o tom, že jsou zde ukryti dva muži.

Syrek s Najvarem ukryti v zazděném falešném štítě dlouho odolávali. Až slzotvorné a kouřové bomby házené na půdu je donutily k opuštění úkrytu. Paní Hyklová viděla, jak Najvar se sám zastřelil, Syrek už nestačil a jak ho nakládají do auta a přidávají k němu jejího syna Milana a odvázejí je. Sama se už do svého domova nevrátila.

Štamberk byl vyděšen, ještě téhož dne byly zatčeny celé rodiny, lidé se báli, že Němci celé město vypálí...“

Skutečností však zůstává, že kdyby nebylo zrady českých lidí, tyto hrůzy nemusely být, alespoň ne v takovém rozsahu. Brzy se také začalo mluvit o neopatrnosti, která toto neštěstí spoluzapříčinila. Milan Hykel si i skoro po padesáti letech vzpomněl na řadu podrobností, které tenkrát vedly k zatčení hledaných odbojářů. Vzpomínal, že Syrek s Najvarem byli u nich schováni delší dobu, snad pár týdnů. Občas je navštěvovala přítelkyně mladého Najvara. Ta byla krátce předtím propuštěna z německého vězení. Oba ji upozorňovali, že může sloužit jako „volavka“, určitě je sledována, ať za nimi nechodí a nepřivede Němce na jejich stopu. Neuposlechla. K tomu pak udání zrádce vykonalo své. Milan si vzpomněl ještě na povzdech raněného a ztlučeneho Syrka: „... cos nám to udělala!“ Říká se, že Miroslav Jašek byl na sledování skutečně nasazen.

Milan ještě vylíčil podrobnosti zatčení konfidenta Miroslava Jaška, kterého náhodou? nebo řízením Prozřetelnosti poznal po válce v Praze a nechal zajistit: „*Za neobyčejnou příhodu v mém životě považuji zadržení a předání spravedlnosti nejobávanějšího konfidenta gestapa ve Štramberku Miroslava Jaška.*

Událo se to v Praze v květnu 1946. Vracel jsem se do bytu, když pojednou poblíž zastávky mne předjela tramvaj jedoucí z Vínohrad směrem k mému bydlišti. Abych nemusel čekat na další, pokusil jsem se ji ještě stihnout. Podařilo se mi to ve chvíli, když se už rozjížděla. Měl jsem ve zvyku zdržovat se při jízdě na plošině, ale tenkrát jako bych něco tušil, šel jsem si sednout do vozu. Porozhlédl jsem se kolem a k mému údivu jsem ve voze spatřil ještě do nedávna nejobávanějšího štramberského konfidenta gestapa, policejně hledaného Jaška, zvaného Madar. Člověka, kvůli němuž bylo za okupace v koncentracích popraveno a umučeno mnoho českých občanů nejen ze Štramberka, ale i ze širšího okolí.

Zavinil také smrt mé matky a já sám jsem byl po mučení na opavském gestapu odsouzen na 10 let do koncentračního tábora — ve svých 16 letech! Ve spravedlivém hněvu jsem se pochopitelně neovládl a veřejně jsem Jaška napadl: „Jak to, ty spratku, že jsi ještě na svobodě, dávno jsi měl být v Ostravě za mřížemi!“ Na ta slova se ohradil, že není z Ostravy, že je z Plzně a vrací se domů. Ihned jsem přivolal průvodčího, rychle mu vysvětlil situaci a trval jsem, aby zjistil jeho totožnost. Průvodčí jej legitimoval a poté mi sdělil, že se určitě mylím. Já však trval na svém, dokonce jsem se rozbrečel. Přišli k nám dva spolucestující a ti nás vyzvali, abychom na Václavském náměstí vystoupili a společně půjdeme na policii. Jašek nechtěl, že by mu tím zdržováním ujel vlak na Plzeň. Drželi jsme jej však mezi sebou a všichni šli na stanici. Po chvíli strčil Jašek ruku do kapsy a něco upustil — jeden z těch dvou mužů to zvedl ze země.

Okolo jedenácté hodiny večer jsme dorazili na policejní stanici. Po představení jsem seznámil policistu s Jaškovou činností za okupace a žádal jsem, aby byl Jašek zajištěn. Jaška znovu legitimovali, bohužel se stejným výsledkem jako v tramvaji — prý jde z mé strany o omyl. Naléhal jsem, aby si policista celý případ telefonicky prověřil na ostravské policejní stanici — prý už je pozdě. Doslova jsem prosil, aby toho člověka nepouštěli, ráno že se vše vysvětlí, jsem si naprosto jistý o koho se jedná.

V tom jeden z mužů podal policistovi nějakou legitimaci, byla to ta, kterou Jašek vyhodil z kapsy. Prokázalo se, že se nejedná o řadového občana. Obě legitimace byly opatřeny stejnou fotografií, každá však _patřila_ jinému. Druhého dne byl Jašek předán ostravské policii.

Myslím si, že to nebyla jen souhra náhod. Dodnes jsem toho názoru, že se tak mohlo stát jenom s pomocí Vyšší moci.

Jašek po právu dostal trest absolutní.

Ale mohl tu špinavou práci provádět bez zasvěcených pomocníků? Tato otázka by měla pro Štramberáky zůstat trvalým mementem na období německé okupace...

Rodina Hyklova nepatřila mezi členy komunistické strany. Po válce jim byl ještě majetek zabaven, Ferdinand Hykel i jeho synové byli nuceni emigrovat. Dosud žijí (synové, otec už zemřel) v daleké cizině. Milanova snaha o navrácení rodinného majetku — domku — vyzněla naprázdno, polistopadové zákony toto neumožnily — ale dodnes je na domku pamětní deska s pěticípou hvězdou, symbolem komunistického odboje. Po navrácení domku měl Milan v úmyslu tento domek rekonstruovat, pronajímat městu za symbolickou jednu korunu, založit Nadaci Františky Hykové a všech umučených Štramberáků — to vše by sloužilo rozvoji a údržbě města. Pamětní desku hodlal nahradit jinou, symbolizující skutečné události a jejich tragický dopad.

Myslím, že osoba Miroslava Jaška si „zaslouží“ alespoň stručnou zmínku. Jako agent — provokatér Ruda s číslem MO — 50 byl nasazen do oblasti Beskyd, kde se mu po delší době podařilo navázat spojení na partyzánskou skupinu Jana Žižky. Podařilo se mu dokonce ujednat si přímý styk s jejím velitelem poručíkem Ušiakem...O zrádném působení Miroslava Jaška by se toho dalo napsat mnoho. Patřil mezi nejaktivnější konfidenty ostravského gestapa. Udal nejenom činnost skupiny Štramberských partyzánů, ale podílel se na odhalování odboje na celém Ostravsku. U soudu podrobně vypovídal o akcích gestapa, ale už ho to nemohlo zachránit před výrokem trestu smrti. Byl popraven 11. prosince 1946.

Skupina štramberských partyzánů byla tedy patrně značně různorodá. Dnes je už těžko přesně rozlišit či určit motivy jednotlivých členů či jejich ideová východiska. Není jasné, zda se jednalo o skupinu jednoznačně orientovanou na komunistickou stranu, nebo se zde alespoň na počátku sešli mladí lidé různého zaměření. Spíše to vypadá na druhou možnost. Pamětníci totiž o komsomolcích neslyšeli, takovéto označení pro odbojovou skupinu bylo zřejmě zvoleno až po válce těmi členy, kteří si na základě své činnosti za okupace budovali politickou kariéru v rámci komunistické strany.

Jak jsme také viděli, je velký rozdíl mezi složením skupiny na počátku a na konci jejího působení. Ti, kteří se dožili konce války a po ní diktovali oficiální historii skupiny už komunisty byli. Těmi komunisty, kterým už nešlo jen o osvobození vlasti, ale i o uchopení moci.

Co se týká celkového hodnocení, dá se říct, že ve své činnosti se mladí odbojáři dopustili malých chyb, které měly velké následky. Ale ať hodí kamenem ten z nás, kdo je bez viny. Odpovědnost za zmařené životy beze zbytku nesou ti, kdo tuto zemi okupovali a s nesmírnou krutostí v ní vládli, a bezcitní kariéristé, kteří své spojence zradili, nikoliv ti, kdo byli pro svou vlast ochotni položit život.

X. ŠTRAMBERSKÁ DIVADELNÍ PŘEHLÍDKA 2007

Josef Marek

V pátek 2. března 2007 proběhlo v kulturním domě slavnostní zahájení jubilejní X. štramberské divadelní přehlídky amatérských souborů. Úvodní slovo přednesla nově zvolená starostka města Věra Michnová. Jednotlivá představení v letošním ročníku opět uváděla paní Věra Halamíková.

Jako první vstoupil do diváckého soutěžního klání divadelní soubor Lojza z Oder. Představil se divadelním zpracováním známého českého filmu „Světáci“. Děj o třech vesnických fasádnících a třech lehkých ženách, které podvádějí a okrádají naivní milence. Jako režisér souboru se představil Miloš Čížek, šéf české scény Těšínského divadla, hudbu složil hudební skladatel Jaroslav Wykrent. I přes tato zvukná jména se nemůžu zbavit dojmu, že představení bylo až moc podbízivé ve snaze co nejvíce se zalíbit divákům.

Společného jmenovatele — vyrovnat se s televizní či filmovou předlohou — měl soubor druhého pátečního večera, a to Lidová scéna z Bernartice. Nastudovala hru Františka Ringo Čecha „Dívčí válka“. Tentokrát předlohou nebylo filmové zpracování, ale televizní inscenace. V Bernartickém provedení doslova zazářil dokonale okopírovaný (Mojmír Madeříč) Lumír — Božský pěvec, v podání Aleše Hubra. (Za herecký výkon získal první cenu v mužské kategorii). Ostatní herecké role zůstaly ve stínu onoho představitele.

Doslova heroický výkon předvedly dvě mladé herečky v inscenaci Jeana Geneta „Srozumitelnost není vhodné pro malé děti“, domnívám se, že tento citát platil i pro mnohé dospělé diváky, což potvrzuje i 26 nespokojených hlasů a rovněž návštěvnost, která při příštím představení poklesla.

Vyspělý divadelní soubor ŠAMU ze Štítiny se ve čtvrtém večeru představil francouzskou situační komedií „Prolhaná Ketty“. Autor Maurice Hennequin situoval hru do 30tých let minulého století. A co říci o samotném provedení? Herci si představení doslova užívali a diváci se ohromně bavili. Po právu získala první cenu za ženský herecký výkon Kateřina Kavanová za roli Ketty. Nápaditá scéna, líbivá hudba a kultivované herecké výkony — to všechno dohromady ovlivnilo štramberského diváka a v hodnocení kuličkami udělil souboru první místo.

Nápadnou podobností s minulým představením se vyznačovala divadelní inscenace místního souboru Kotouč, který se představil situační komedií Neila Simona „Řeči“. Hra plná bláznivě komiky, slovních přestřelek kolotoče lži a výmyslů. Herecký kolektiv, pod vedením režisérky Pavly Jurkové, působil jako jednolitý celek a skvěle rozprávěl propletenec komických situací. Efektivní bílo — červená scéna Josefa Hřčka pak dotvářela celkovou dějovou atmosféru. Divácké publikum, které během představení nešetřilo potleskem, přisoudilo souboru hned tři ceny: za nejlepší hru, za nejlepší amatérskou režii a za nejlepší amatérskou scénu.

Jako nesoutěžní představení se v neděli 1. dubna odpoledne představil soubor „Divadlo U lípy“ Ostrava, pohádkou Václava Říhy „Dvě Maričky“.

Před vlastním závěrečným vyhodnocovacím večerem bývá tradičně pozván buď es-trádní soubor či profesionální herci s krátkou divadelní ukázkou. Letos tomu však bylo jinak. S jednoaktovkou „Vražda v penzionu pro starší dámy“, opět v režii Pavly Jurkové, se představily ctihodné dámy souboru Kotouč. Herecká zkušenost a zaujetí pro divadlo dokázaly strhnout i diváka — opravdový bombónek na závěr divadelní přehlídky.

Hostem večera na pozvání Pavly Jurkové byla profesionální herečka a režisérka divadla Na zábradlí Eva Stanislavová. V její režii má divadlo Na zábradlí tutéž inscenaci na programu, rovněž s amatérským obsazením. A právě ony ctihodné dámy — protihráčky našich představitelk, byly také hosty večera. Se samotným představením byly hosté z Prahy velice nadšeni, jak se neokázale vyjadřovali na přátelském posezení po skončení oficiální části.

Pořadatelem přehlídky byl již tradičně Divadelní soubor Kotouč, avšak největší zátěž ležela na bedrech Radima Daňka, jemuž patří za úspěšně realizovanou jubilejní X. štramberskou divadelní přehlídku zasloužený dík.

MUDr. REMEŠ MOŘIC, GENERÁL SKLENOVSKÝ A ŠTRAMBERK

Josef Adamec

I když jeho kolébka nestála pod štramberskou Trúbou, přesto měl Štramberk rád. Rád jej navštěvoval a rád se tu vracel — i ve vzpomínkách. Narodil se právě před 140 lety v Příboře, jednom z nejstarších měst severovýchodní Moravy. MUDr. Mořic Remeš (1867—1959), lékař a vlastivědný pracovník, spisovatel, mezinárodně uznávaný paleontolog si určitě — jak poznáme z dalších řádků — zaslouží pozornost a vzpomínku i od Štramberáků.

Psal též o štramberských zkamenělinách; připravil do tisku objemné dílo Štramberské zkameněliny, které se však za německé okupace ztratilo.

MUDr. Mořic Remeš

Obor působení: lékař, paleontolog, přírodovědec, vlastivědný spisovatel.

Místa působení: Brno, Příbor, Olomouc. (21. 7. 1867, Příbor — 19. 7. 1959, Olomouc, Dvorce)

Gymnázium začal studovat v Příboře, v Litomyšli jej dokončil. Lékařství studoval na univerzitě ve Vídni, po dosažení doktorátu provozoval kratší dobu praxi v Brně a v Příboře. Od r. 1892 působil trvale v Olomouci nejdříve jako sekundář zemské nemocnice a porodnice, pak jako praktický lékař a konečně jako hlavní lékař olomouckého ředitelství státních drah. Roku 1931 odešel do výslužby, ale byl vědecky činný až do své smrti. Od mládí se velmi zajímal o přírodní vědy, a to hlavně vlivem svého otce, také lékaře a sběratele zkamenělin.

Velká otcova sbírka zkamenělin jej podnítila k dalšímu sbírání a k vědeckému studiu fauny štramberské jury a čelechovického devonu. Jeho vědecké práce těchto lokalit se týkají hlavně paleontologie, ale také stratigrafie a geologie. Významné jsou geologicko–paleontologické publikace. Je autorem i první české učebnice paleontologie „Úvod do všeobecné paleontologie“ (s J. Augustou).

Mořic Remeš měl už od dětství ke Štramberku velmi blízký vztah. Důkazem toho jsou jeho vlastní vzpomínky, které zapsal už jako kmet takřka devadesátiletý. V úvodních řádcích vzpomíná na rodinný dům strýce Frant. Peřiny čp. 28 na příbořském náměstí s krásnými výhledy na Beskydy a „...především jsme viděli před sebou jako v rámečku Bílou horu, Štramberský hrad a vedle něho Kotouč — obrázek rozto-milý...“

Několik stránek svých vzpomínek nadepsal M. Remeš stručně: „**O Štramberku** ...Tenkrát zaujal mne vedle rodného města převážně Štramberk, mezi vycházkami do vzdálenějšího okolí byl první. Můj strýček Valentin Sklenovský byl tam učitelem od roku 1874 do roku 1883, kdy se stal správcem školy ve Větrkovicích. Roku 1874 měl jsem sedm roků, bratroví šlo na jedenáctý, spolu jsme chodili navštívit strýčka,

bratra naší maminky, která nám zemřela v srpnu 1872. Z Příbora chodilo se do Štramberka jen pěšky, „na rybníčky“, okolo cihelny a lesa Cihelňáku, příborskými Pasekami přímo do „kúpelí“... tam jsme se nezastavili, ale šli podél Kocvinku, skromně zalesněného vršku k Trúbě a odtud dolů k strýčkovu bytu na západní straně náměstí, asi přes jeden dům od Jurákových. Domek byl jenom přízemní, ale pěkný, čistý, líbil se nám. A zase vidím před sebou další pěkné obrázky! Obdiv můj vzbuzují zříceniny mohutného hradu, nejvíc ovšem Trúba... Kotouč na mne působil vážně celým svým vzhledem a zvláště svojí záhadnou, pověstmi opletanou minulostí...“

Klubíčko vzpomínek se odvíjí dál, zastaví se u „kúpelí“, jejich majitel František Kretschmer je sice zveleboval a rozšiřoval, ale měly německý nátěr. Kretschmer byl Němec z Jindřichova, ve Štramberku působil jako učitel do doby než koupil lázně.

Připomenu ještě jednu zajímavost, která má pro další vyprávění význam. Dne 19. dubna 1880 měl Remešův strýček 26letý Valentin Sklenovský ve Štramberku slavnou svatbu s 19letou Klárou, dcerou štramberského měšťana Josefa Juráka z čp. 7 a jeho manž. Kláry rozené Proskové. „...Přijeli pro nás kočárem a s otcem jsem se zúčastnil celodenní slavnosti jako tercián... Teta Klára byla velmi milá, měl jsem ji upřímně rád...“, zapsal do vzpomínek Mořic Remeš. A dodává: „...Mé myšlenky tam často bloudí a vybavují se mi obrázky některých domů, které mi z dřívějších dob pevněji utkvěly v paměti: rodný domek tetin, dům Žerdíkův s balkonem a dům Proskův. Znal jsem lékaře Štrébela, pak Jalůvku a nadučitele Augustina Sanytra, strýcova kolegu, který působil ve Štramberku od r. 1864 do r. 1898 mimo roky 1871—1875...“ Ze štramberské matriky narozených je zřejmé, že novomanželům Sklenovským se v prvních letech po svatbě narodily dcery Stefania (1881), Karolina (1882) a Ema (1883) všechny v čp. 6, potom se odstěhovali do Větrkovic. Další potomci a jejich osudy nejsou dosud dohledáni, až na syna Bruna narozeného v r. 1893 ve Větrkovicích.

Je zajímavé pročítat zajímavosti z doby, kdy ještě nebyla prozkoumána jeskyně Šipka a do Štramberka ještě nedorazil dr. Hrstka.

„...Pracemi ředitele K. J. Mašky oživil zájem o jeskyně na Kotouči...“; pokračují Remešovy zápisky. „...Otec měl s Maškou živé styky, vzpomínám si na setkání s ním v Šipce. Koncem října 1880 (správně srpna, J. A.) vzrušil nás objev dosud neznámé jeskyně s krápníkovou výzdobou, bohužel velmi rychle Štramberáky zničenou...Cerťovu díru navštívil jsem jako gymnazista za vedení strýce Josefa Peřiny. Sedup podniknut nedaleko kříže na Kotouči (tenkrát kříž stál na dnes již vylámaném vrcholu Kotouče, J. A.) jakýmsi žlebem, patrně vodou vymletým...“ Vzpomínky se řadí k sobě jako korálky a ze všech je patrná láska k domovu, k rodnému kraji i ke Štramberku. I po šedesáti a více letech od prožitých událostí.

„...Roku 1892 (nebo snad 1893? J. A.) dne 22. září na svůj svátek sešel jsem se poprvé a seznámil s Dr. Adolfem Hrstkou u mládeňeckého stolu v olomouckém Národním domě. Kolega jel do Štramberka nastoupit místo obvodního lékaře a v Olomouci cestu přerušil...“ A od prvního setkání s kolegou MUDr. Hrstkou pře-

šel Remeš k dávnější minulosti: „... Vzpomínky na Štramberk si rád a často obnovuji. K nim připojuji některé části z dějin rodného kraje... nejstarší se týkají Kotouče, kde se zachovaly památky po nejstarších obyvatelích severovýchodní Moravy, krajiny mezi Odrou a Ostravicí. Nepochybně byl již v pradávných dobách osídlen také Zámecký vrch. Kdo vystavěl na něm hrad a kdy, naprosto nevíme... Pešina z Čechorodu píše, že původním jeho majitelem byl řád Templářů, ten se na Moravě od roku 1243 rozšířil a nabyl tu více statků než v Čechách. Roku 1260 čítal celkem 20 000 rytířů, měl v držení 9 000 komturství, dvorů a jiných usedlostí, následkem ohromného bohatství se zvrhl a roku 1312 byl zrušen...“

Na dalších stránkách je popsána historie hradu, čtenář se seznámí s jeho majiteli, pozná historii poutí na Kotouč mnoho jiných zajímavostí. V srpnu 1955 své štramberské vzpomínky Mořic Remeš zakončil: „... S obavou hledím do budoucnosti, neboť památného Kotouče pomalu ale stále ubývá, nepochybně padne jednou za obět lidské chamtivosti. Zatím nám ještě zůstává v ladném celku jedna z nejroztomilejších částí naší krásné vlasti Moravy: skupina Bílá hora–Štramberk–Kotouč. Kéž se ještě co nejdéle udrží!...“

Vrátíme se nyní ke vzpomínce na strýčka, učitele Valentina Sklenovského. I kronikář Bohuslav Blažek zaznamenal učitele, kteří působili na štramberské škole a jmenuje mezi nimi i V. Sklenovského z Příbora s dobou působení od roku 1874 do r. 1883. Potom přešel i s rodinou (dcerami Stefanií, Karolinou a Emou) do Větrkovic na funkci správce školy. Ze školní kroniky Větrkovic se dovídáme, že od ledna roku 1890 na větrkovské škole učila i Sklenovská Klára. Jako industriální učitelka vyučovala ženské ruční práce.

Ve Větrkovicích se Valentinu Sklenovskému a jeho manželce Kláře roz. Jurákové ze Štramberka narodil syn, kterému dali jméno Bruno. Světlo světa spatřil 17. října 1893. Bruno brzy osiřel, otce ztratil ve svých 14 letech. Nadučitel Valentin Sklenovský zemřel předčasně 27. října 1907 ve věku teprve 53 let...

Po ukončení obecné školy ve Větrkovicích (dnes místní část Kopřivnice) navštěvoval Bruno reálné gymnasium v nedalekém Příboře, kde roku 1913 maturoval.

Byl účastníkem první světové války, od roku 1917 příslušníkem ruských legií, po vzniku ČSR se stal v r. 1919 důstojníkem Československé armády. V meziválečné armádě vykonával řadu různých funkcí, včetně funkce velitele dělostřeleckého pluku. V r. 1927 působil na generálním štábu čsl. armády (Bratislava).

Bruno Sklenovský pak pracoval na Ředitelství opevňovacích prací (ŘOP) od 20. 3. 1935 (tj. od vzniku Ředitelství) do 15. 11. 1937, a to od 20. 3. 1935 do 31. 12. 1936 jako přednosta 4. dělostřelecké skupiny I. oddělení ŘOP, od 1. 1. 1937 do 15. 11. 1937 jako zastupující přednosta I. oddělení ŘOP. Na ŘOP nastoupil v hodnosti podplukovníka generálního štábu, dnem 1. 7. 1935 byl povýšen na plukovníka generálního štábu. V létě 1938 byl náčelníkem štábu Zemského vojenského velitelství v Brně.

Po podepsání mnichovské dohody, která znamenala nacistickou okupaci pohraničních částí Československé republiky v září 1938, byl Bruno Sklenovský převeden z personální dispozice, v níž se nacházel od vyhlášení branné pohotovosti státu, k delimitační komisi Hlavního štábu čs. branné moci. U této komise působil až do června 1939 v hodnosti plukovníka generálního štábu. Komise jednala s Němci o hranicích okupovaného území. Jako člen uvedené delimitační komise usiloval při stanovování hranic 5. okupačního pásma, aby jeho česká rodná obec Větrkovice i okolní české obce zůstaly v ČSR.

Za druhé světové války v hodnosti plukovníka a pak brigádního generála pracoval Bruno Sklenovský ve vojenské kanceláři prezidenta Beneše ve Velké Británii jako náčelník štábu MNO, a to od ledna 1941 do dubna 1945. Podílel se tam na výstavbě a přípravě československých zahraničních jednotek, zejména Čs. obrněné brigády a výsadek vysazovaných na území okupovaného Československa. Používal krycí jméno Stanislav BOSÝ (v osobní vložce kmenového listu i v osobní vložce kvalifikační listiny je uvedeno i jméno otce — Valentin Bosý). Po válce působil nejdříve jako přednosta Čs. vojenské mise ve Velké Británii (1945), a pak se stal přednostou Vojenské kanceláře prezidenta republiky Dr. Edvarda Beneše (15. 2. 1946 — 9. 10. 1946) a posléze velitelem III. sboru čsl. armády v Plzni (1946 až 1947). Do výslužby byl přeložen k 1. lednu 1948. Po odchodu ze státní služby se jeho jméno ztrácí, zřejmě by ho stihl po uchopení moci komunistickou stranou v únoru 1948 stejný osud jako jiné vojáky, kteří pracovali v odboji ve Velké Británii — vězení nebo poprava. Zvolil emigraci. A co emigraci předcházelo? Div. gen. Bruno Sklenovský byl přeložen do výslužby 1. 1. 1948. Emigroval již 21. 3. 1948. Nejprve žil v Německu a následně se přestěhoval do Velké Británie.

Po útěku za hranice byl 14. 2. 1949 degradován na vojína. Jeho další stopy v exilu se ztrácejí a podle ústních svědectví bývalých spolubojovníků se usadil v kanadském Torontu, kde v 1. srpna 1957 i zemřel.

Gen. Bruno Sklenovský

Srpen 1945, ruzyňské letiště.
Zleva: gen. Sklenovský, Píka, Klapálek.

Po pádu komunistického režimu v listopadu 1989 byl generál Sklenovský rehabilitován a byla mu vrácena hodnost divizního generála.

V roce 2005 vyšla kniha „Praha v květnu 1945 — historie jednoho povstání“ od Petra Koury.

V recenzi zveřejněné v Mladé frontě Dnes dne 8. 10. 2005 Stanislav Kokoška mimo jiné píše:

„Největší snahu o pomoc bojující Praze tak v zahraničí vyvinuli českoslovenští důstojníci Heliodor Píka a Bruno Sklenovský, kteří byli o několik let později za svůj pokus o záchranu lidských životů „odměněni“ trestem smrti respektive doživotní emigrací.“

Považuji za potřebné připomenout, že rodové kořeny tohoto generála zasahují do Štramberka. A po přeslici hodně hluboko — příjmení Jurák se ve štramberských matrikách objevuje už v 17. století!

V historii obcí a regionů najdeme mnoho lidí, kteří se nějakým způsobem zasloužili o morální a osvětový pokrok společnosti ať už v práci vzdělávací, spolkové či politické a projevovali tak prakticky své vlastenecké cítění zvláště v těžkých dobách našeho národa. Byla to drobná každodenní práce bez nároku na popularitu a světskou slávu. Svě životy a životy svých rodin riskovali v dobách nejtěžších z vlasteneckých důvodů — ne pro slávu či peníze. Někteří z nich jsou uváděni v různých dokumentech, které však málokdo čte. Jiní nejsou uváděni ani tam a dovíme se o nich jen na úrovni obcí nebo nejvýš regionů, eventuálně v kronikách, pokud byly psány objektivně. Někteří se proslavili mimo rodnou obec a zní hrdě, když čteme v dokumentech, že jejich rodištěm byla obec v okolí.

Některé obce si těchto svých občanů, kteří už mezi námi nejsou, stále váží a při výročí si na ně vzpomenu. Jsou však i obce, kterým jména jejich významných rodáků už nic neříkají a obecní činitelé se o své zasloužilé bývalé občany či rodáky nezajímají ani při příležitostných výročí. Taková obec ztrácí svou kontinuitu s minulostí, ztrácí svou generační i historickou paměť. Mladá generace má pak zkreslené představy a ztrácí hodnotová měřítka a vztah ke svému rodišti, potažmo rodné zemi.

Výběr z bibliografie Mořice Remeše:

- *Zbytky ještěra z vrstev veřovských (1896)*
- *Jeskyňe v devonském vápenci u Předmostí (1901)*
- *Štramberský tithon (1904)*
- *Přehled zeměpisný a přírodovědecký okresu Příborského (1917 s Ferd. Pokorným)*
- *Čelechovský devon (1923 s Radimem Kettnerem)*
- *Pavlovské kopce (1929)*
- *Příspěvky k balneologii Moravy a Slezska (1929)*
- *Dodatky ke geologické mapě okolí olomouckého a poznámky k některým listům sousedním (1933)*
- *Z dějin přírodovědy na Moravě a ve Slezsku*
- *„Obrázky z dávných dob“ — kniha věnovaná rodnému Příboru, doplněná slovníčkem příborského dialektu*

12. Strakonice

1. první písemná zpráva o Strakonci (1287) je zpráva o výstavbě kostela sv. Václava, který byl postaven na místě staršího kostela sv. Václava, který byl postaven v roce 1287. Strakonice byly v té době součástí říšské země, která byla podléhala císaři. Strakonice byly v té době součástí říšské země, která byla podléhala císaři. Strakonice byly v té době součástí říšské země, která byla podléhala císaři.

2. v roce 1320 byla Strakonice přeměněna na biskupství. Biskupství bylo založeno v roce 1320. Biskupství bylo založeno v roce 1320. Biskupství bylo založeno v roce 1320.

3. v roce 1320 byla Strakonice přeměněna na biskupství. Biskupství bylo založeno v roce 1320. Biskupství bylo založeno v roce 1320. Biskupství bylo založeno v roce 1320.

4. v roce 1320 byla Strakonice přeměněna na biskupství. Biskupství bylo založeno v roce 1320. Biskupství bylo založeno v roce 1320. Biskupství bylo založeno v roce 1320.

1955

Faksimile zápisů Morice Remeše z roku 1955.

*P. r. učitel: vyučoval Šebestian (Hlavenec), v
 T. učitel: Josef Šubert; učebnice: v klas
 učitel vyučoval P. Kristian Kováč, záměstek
 učitel vyučoval M. Hlavenec (Hlavenec).*

Zápis v kronice větřkovské školy.

Třída I.

Čís. 32		Písně a básně školní		Jak sám do školy přišel
Zároveň		sám je učebnice a knihy vyučoval		I.
		I. učitel	II. učitel	
učitel předseda:	<i>Šebestian</i>	<i>Šeb.</i>	<i>Šeb.</i>	Vítal a vysvětlil význam předmětů. <i>2. 1. 2. učil angličtinu předseda Hlavenec 1. třída: předseda předmětů učil: předseda předmětů učil: předseda předmětů učil: předseda předmětů</i>
učitel:	<i>Šubert</i>	Má-li státním <small>(jak učil, čím, učil)</small>		
Dne a rok jeho narození:	<i>17. října 1883</i>			
Jeho rodiče:	<i>Vítězovic</i>			
Místo:	<i>Hlavenec</i>			
Národnost:	<i>katolická</i>			
Matka:	<i>česká</i>			
	obava: <i>Šebestian</i>	právník: <i>+</i>	odpovědná deska: <i>Hlavenec</i>	poskytovatel bytu: <i>Hlavenec</i>
Dne 1. září	<i>učebnice</i>	<i>+</i>	<i>+</i>	<i>+</i>
Dne 1. září	<i>učebnice</i>	<i>+</i>	<i>+</i>	<i>+</i>
Dne 1. září	<i>učebnice</i>	<i>+</i>	<i>+</i>	<i>+</i>
		I. učitel	II. učitel	Právník

Faksimile Hlavního katalogu přiborského gymnázia šk. r. 1904 — 1905.

Vyznamenání:

- Československý válečný kříž 1918,
- Československá revoluční medaile,
- Československá medaile
- Vítězství, L'Ordre National de la Legion d'Honneur — Officier,
- L'Ordre National de la Legion d'Honneur — Chevalier,
- Croix de Guerre avec palme, Ordinul Coroana Romniei eu spade in gradul
- Comandor cu paglica de Virtute Militara,
- Československý válečný kříž 1939,
- Československá medaile Za chrabrost před nepřitelem,
- Československá vojenská medaile Za zásluhy I. st.,
- Československá vojenská pamětní medaile se štítkem F-VB, The 1939—1945 Star,
- Defence Medal,
- Legion of Merit — Commander,
- Polonia Restituta — Krzyz Komandorski.

Opuštěný hrob rodičů generála Sklenovského. On sám sní svůj věčný sen v dalekém Torontu.

Pomník někdejšího štramberského učitele (1874 — 1883) a pozdějšího nadučitele ve Větrkovcích (1883 — 1907) Valentina Sklenovského a jeho manželky Kláry, (roz. Jurákové ze Štramberka) na větrkovickém hřbitově.

Málo čitelný nápis:

*Valentin Sklenovský, nadučitel, * 14/9 1854
† 27/10 1907 a manželka Klára.*

Na podstavci je napsáno:

Co jsi Ty — byl jsem i já, co jsem já — budeš i Ty.

Prameny a literatura (gen. Sklenovský): VÚA–VHA, sb. KL.

BROD, T. — ČEJKA, E.: *Na západní frontě.* Praha 1965;

ČEJKA, E.: *Bitva o Francii.* Plzeň 1994;

ČEJKA, E.: *Československý odboj na Západě (1939—1945).* Praha 1997;

DRTINA, P.: *Československo můj osud. I.—II.* Toronto 1982;

FEIERABEND, L. K.: *Politické vzpomínky. I.—III.* Brno 1994, 1996;

KŘEN, J.: *Do emigrace. Buržoazní zahraniční odboj 1938—1939.* Praha 1963;

KŘEN, J.: *V emigraci. Západní zahraniční odboj 1939—1940.* Praha 1969;

SACHER, V.: *Pod rozstříleným praporem.* Praha 1969;

ŠOLC, J.: *Ve službách prezidenta.* Praha 1994;

VUK, V.: *Proti přesile. Kapitoly z československých vojenských osudů od Mnichova po La Manche.* Londýn 1942.

PRAMENY:

Remeš, Mořic: *O Štramberku.* SOKA Nový Jičín. Remeš Mořic *Pozůstalost*

Štramberské matriky oddaných, narozených. ZA Opava

Busek, Lubomír: *Pozapomenuté osobnosti našeho regionu. In nepublikovaný text v soukromém vlastnictví. Děkuji mu za laskavé poskytnutí informací o gen. Sklenovském.*

Hlavní katalogy příborského gymnázia, šk. r. 1904/1905. SOKA Nový Jičín.

Kronika národní školy ve Větrkovcích. SOKA Nový Jičín.

http://cms.pribor.cz/www/cl-350/137-osobnosti/2054-remes-mauric-mudr-rndr-drhc/?#article_2054

Informace Vojenského ústředního archivu, Praha

ATLET

Věra Horáková

Budu vám vyprávět malý příběh o velkém člověku, pro kterého byl sport a pohyb celoživotní drogou. Drogou, která jej neoslabovala, ale naopak jej dovedla k metě nejvyšší. Tento příběh znám velmi dobře z vypravování mého manžela, který osobně znal onoho cílevědomého a výjimečného člověka. Byl jím jeho blízký soused, pan Emil Zátopek (nar. 19. 9. 1922 v Kopřivnici). Vytrvalec a český atlet, olympijský vítěz v roce 1948 a 1952. Mistr Evropy roku 1950 a 1954. Osmnáctinásobný světový rekordman. Byl také nejlepším sportovcem světa v roce 1949 a 1952. V roce 1997 byl vyhlášen nejlepším atletem 20. století.

„Bylo to jednu letní neděli dopoledne roku 1945 po právě skončené válce. Vracel jsem se se svým otcem a otcem pana Emila Zátopka ze schůze včelařů v Kopřivnici. Naše cesta vedla společně kolem domku Zátopkových. Den byl krásný, slunečný a velmi teplý, proto jsme byli pozváni k prohlídce včelína a odpočinku v zahradě. Na česně probíhal jeden z rušných pracovních aktů. Okolo to jen hučelo a včely pilně přinášely do úlů přiděly nektaru a pylu.

Z domku do zahrady vyběhl mladý člověk, tehdy třiaadvacetiletý, v úboru sportovce s klubovými nášivkami. Spolu s ním vyšla před dům i jeho matka s důrazným na-

pomenutím: „Emilku, nikde už neodcházej, za chvíli bude oběd“. Atlet však odklusal a já se jen zvědavě díval, jak zlehka běží okolo okolních domů se zahradami. Zmizel mi z dohledu a já dál poslouchal moudrým a odborným řečem již starých a zkušených včelařů, kteří byli dobrými přáteli a často se scházeli.

Slunce už bylo vysoko a bylo značně teplo. Usedli jsme v zahradě pod starou

Emil Zátopek mezi přáteli.

hrušni, naslouchali monotónnímu zvuku pracujících včel a vdechovali medovou vůni z blízkých úlů. Uběhla jen krátká doba, náhle se otevřela zelená branka a do ní lehkým klusem vběhl onen štíhlý sportovec. Jeho maminka opět vyšla na zápraží, aby pozvala otce a syna ke svátečnímu obědu. Syna se zeptala: „Emilku, kde jsi byl?“ Ještě dnes mě šokuje jeho odpověď, když bez zadýchání nebo známky jakékoliv únavy odpověděl své matce: „Ale, zaběhl jsem se podívat co je nového na Štramberském náměstí“.

Po celém našem kraji jsou rozesety Zátopkovy stopy. Pro jeho rychlé nohy nebylo těžké v krátké době proběhnout kus krásné lašské přírody.

„Tuto vzpomínku na slavného souseda nosím v sobě po část svého života a dnes se chci s vámi čtenáři o ni podělit“.

ČÍM JE PRO NÁS MORAVSKÁ BRÁNA

Bohumil Kresta

Moravská brána, nepatrná část zeměkoule, maličká ve velké Evropě, vyniká významnou výsadou — je pojátkem severních a jižních zemí. V dávnověku hlavní tepna pohybu mamutích stád, dnes nejrušnější dopravní trať, jedna z kolébek prvních lidí v Česku, je místem velkého nerostného bohatství, a územím přírodních krás. Archeologové tu nalézají prastaré osídlení, mineralogové a geologové užitečné nerosty, paleontologové zkoumají povrchové tvary.

Moravská brána zahrnuje celý prostor mezi Hrubým Jeseníkem na západě a Moravskoslezskými Beskydami na východě. Její povrch modelovaly síly, které dovedly vyzvednout a posunout celá horstva, měnit toky řek, přelévat moře z jednoho místa na druhé, hrnout před sebou tisíce tun kamení, do oblak chrlit sopečný popel, nakupit valy skal, hlíny a písku před neúprosně se valícím ledovcem.

Tyto síly zanechaly po sobě stopy, důstojné své gigantické mohutnosti. Vytvořily velkolepé výtvarné hodnoty, promítnuté do všech základních typů krajiny.

Kdy vstoupil do tohoto kraje první člověk a jaké byly počátky jeho života? Toto bylo dlouho ponořeno v tajuplné přití, které až postupně osvětlily šťastné nálezy, napovídající jakým směrem u nás šel vývoj člověka. Jako tři reflektory zasvítily do šera pravěku objevy v jeskyni Šipce ve Štamberku, v předmostí u Přerova a v Ostravě–Petřkovicích.

Dvěstětisíc let je velmi vzdálená doba, kdy Moravskou bránou procházely první malé tlupy pralidí. V prvním nárazu posledního zalednění před 30 až 60 tisíci lety ustupovala tato první lidská společenství z polských rovin do našich končin, kde měla útočiště.

Svědectví, která začala vydávat vedle jiných zemí v Evropě také Moravská brána, naprosto přesvědčivě dokázala, že dějiny člověka jsou delší a složitější.

Nálezy čím dál tím více upoutávaly pozornost přemýšlivých duchů, kteří hledali nová měřítka pro zhodnocení pozůstatků z dob, o nichž není nejmenší zmínky ani v jediné z prastarých pověstí. Archeologové odhalili v Moravské bráně dávno zašlý svět a oživilí minulost. Svými objevy způsobili, že hlas příběhů z pradávne doby doléhá až k nám. Známe vzrušující scény ze života pravěkých lidí, jak je zpodobnil rodák z Koprivnice Zdeněk Burian. Jsou to nálezy ze Štamberka, kde pod vedením prof. Karla Jar. Maška 25. srpna 1880 v jeskyni Šipka vykopali čelist dítěte, kterou dr. E. Vlček klade do doby asi 40 tisíc let před naším letopočtem a podtrhuje na ní určité sapientní rysy. Další nálezy pocházejí z Předmostí u Přerova, kde se našly kosti stovek, ne-li tisíců mamutů a společný hrob dvaceti lidí ze starší doby kamenné a konečně objevy ze života pralidí z Petřkovic, kde prastará pazourková výroba dokazuje, že před třiceti tisíci lety byla Ostrava zásobovací stanicí celého rozsáhlého kraje.

Bohužel Šípecká čelist byla zničena za II. svět. války. Němečtí fašisté shromáždili v mikulovském zámku na jižní Moravě nenahraditelné sbírky ze střední i západní Evropy. Kosterní materiál z celé Moravy, nádhernou obrazovou galerii, vzácný porcelán a mezi nimi i Šípeckou čelist. Ke konci války, při ústupu před Rudou armádou, Němci zámek zapálili. Všechny památky byly surovým, neomluvitelným způsobem zničeny.

VOLEBNÍ ROK 1907

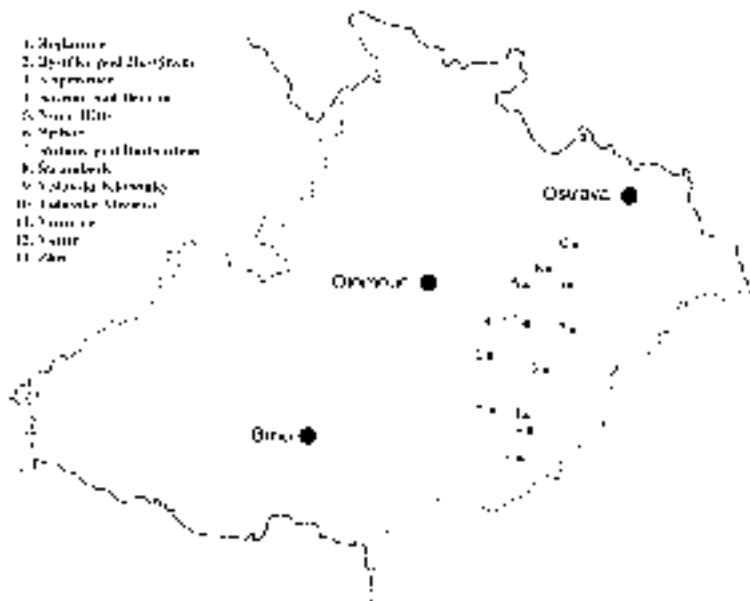
Josef Adamec

Na počátku 20. století se lidé o politiku nezajímali, byli zvyklí poslouchat „Zachovej nám Hospodine císaře a naši zem...“. Drtivá většina obyvatel našeho kraje nevěděla nic o pádech Badeniho a Thunovy vlády, které vlastně znamenaly konec úvah o reformě říše metodou federalizace. Nikdo nic ani netušil o sarajevském atentátu a o hrůzách I. světové války, ani o Mnichovu a jeho zhoubných důsledcích na morální stav národa. Nikoho tenkrát ani nenapadlo, jak nás poznamená nejprve německo – nacistická teroristická okupace a potom dlouhá desetiletí rusko – komunistické slepé uličky.

Dnes, s odstupem času, už víme, že příčina krizového stavu, jímž naše společnost po desetiletí procházela a možná prochází, spočívá mimo jiné i v přetržení kontinuity naší současnosti s demokratickými, svobodomyšlnými tradicemi naší moderní minulosti, tradicemi z konce devatenáctého a první třetiny dvacátého století.

Významným spolutvůrcem těchto tradic byl od počátku osmdesátých let minulého století i prof. Masaryk, který jako zralý muž velmi významným způsobem ovlivňoval více než půlstoletí našich dějin. Za tu dobu byl nejednou hlavním aktérem událostí (rukopisné boje, hilsneriáda aj.), jež byly pro další osudy národa velmi důležité. Před sto lety ovlivnil Masaryk i osudy lašských a valašských měst a jejich obyvatel.

V roce 1907 proběhly v historii Rakousko – Uherska první volby na základě všeobecného hlasovacího práva. Prof. Masaryk ve volbách r. 1907 kandidoval za poslance do říšské rady i za náš volební kraj, mezi jehož třinácti měst a obcí patřil i Štamberk.

Města a obce volebního kraje.

Na Masarykovu kandidaturu podrážděně reagoval klerikální tisk, který uveřejňoval o realistickém kandidátovi pomluvy o jeho bezvěrectví, o paktování s židy, zednáři a odpadlíky, o jeho zhoubném vlivu na vysokoškolské studenty, o nízké hodnotě jeho nepůvodně vědeckého díla a také o jeho bezcharakternosti. Klerikální strana považovala Masarykovu kandidaturu za skvrnu, houževnatě se proti ní bránila a brojila proti jeho činnosti i vydáváním různých letáků a litaní, které hlásaly, že Masaryk je kandidát židů, nevěrců a odpadlíků, a proto ho žádný katolík nemůže volit.

Bylo mu vyčítáno nevlastenectví, rakušáctví, závislost na Židech. Jeho humanitnímu ideálu českých dějin bylo vytýkáno neživotné slabošství. Církevní kruhy proti němu ještě více popudilo jeho hluboké pojetí náboženství jako obsahu lidské duše a základu mravného, šťastného lidského života. Bylo mu přisuzováno nevěrectví, nihilismus, filozofie sebevraždy, volná láska...

Nebylo v českém národě hlavy, okolo níž se křížovalo tolik prokletí jako okolo Masarykovy. Ale nebylo také jméno, na něž se soustředilo tolik úcty, důvěry a oddané lásky těch, kteří Masarykovu činorodou kritiku a humanitní ideály pochopili.

Souběžně s kampaní v tisku pořádali Masarykovi pokrokoví příznivci řadu voličských schůzí, během nichž kandidát vystoupil postupně v jednotlivých městech svého volebního obvodu. První cyklus schůzí se uskutečnil ve dnech 17. března až 7. dubna, další proběhl od 25. dubna do 9. května 1907. Neoficiálně vystoupil ještě v předvečer užších voleb (druhého kola) 21. května 1907 s přednáškami ve Štamberku, Kopřivnici a v Příboře, kde se snažil získat hlasy sociálně demokratických voličů.

Když prof. Masaryk přijel na první schůzi do Štamberka, ubytoval se nedaleko nádraží v hotelu Kahánek (dnešní Palárna)... Začal svou řeč citátem z bible... pokračoval, že se musí rozeznávat klerikalismus od náboženství. Jeho schůze měla úspěch, který byl příčinou, že agitace proti němu vystupňovala v zuřivý boj...

Jindy míval Masaryk schůze v hostinci Pod Trúbou (dnešní zdravotní středisko), z Palárny šel obyčejně v doprovodu známých a příznivců. Stalo se, že cestou na Masaryka pokřikovaly i navedené děti, jindy i jedna z navedených žen hodila po něm hrnec...Ale Masarykova řeč na posluchače působila...

Mám zato, že je vhodné zmínit se nyní alespoň o některých jedincích, kteří v předvolebním čase ovlivnili tehdejší události.

Štamberký učitel ALOIS DRESLER pocházel z Albrechtic, kde se 4. dubna 1878 narodil v rodině rolníka Jiřího Dreslera a jeho manželky Johany roz. Fabiánové. Jeho dědeček, Jan, se oženil s Johanou Janáčkovou, dcerou Jiřího Janáčka, nadučitele v Albrechticích. Alois Dresler byl takto spřízněn s hudebním skladatelem Leošem Janáčkem (Dreslerův otec byl bratranec Leoše Janáčka).

Alois Dresler nabyt učitelské vzdělání v Příboře, kde maturoval v roce 1897 a téhož roku začal učit v Kopřivnici. 1. března 1903 přešel na štamberskou školu a 6. prosince 1909 se zde stal definitivním učitelem. V srpnu 1915 byl odveden k 100. pěšímu pluku. Po válce od 1. listopadu 1918 nastoupil jako výpomocný správce na škole v Palačově a po měsíci přešel na stejnou funkci i dobu do Veřovic. Od 1. ledna 1919 opět učil ve Štamberku, kde byl 1. září 1933 jmenován řídícím učitelem. 1. září 1938 odešel do penze.

Alois Dresler se 30. srpna 1902 oženil s Julií, dcerou zemřelého Ignáce Jalůvky, bývalého městského lékaře ve Štamberku čp. 38. Do veřejného života se zapojil už před první světovou válkou, byl velkým stoupencem T. G. Masaryka, který u něj

v čp. 38 bydlel při svých pobytech na předvolebních schůzích. Dlouhá leta vedl učňovskou besidku. Po otci zdědil lásku k půdě a hospodařil i při svém povolání. Ve Štramberku vlastnil zahradu, na níž pracoval ještě týden před smrtí.

Zemřel po krátké chorobě 7. srpna 1966 v čp. 38 a je pochován na štramberském hřbitově.

Vzpomínku si určitě zaslouží i štramberský rodák RUDOLF SOCHA. Nejmladší sestra Františka o něm do rodinné kroniky zapsala: *Při návštěvách Masaryka ve Štramberku mu dělali osobní stráž pokrokový učitel Alois Dresler a Rudolf...* a dále pokračuje: *...Když v prvním roce republiky měla být uspořádána ve Valašském Meziříčí recepce pro přátele a pracovníky pro Masaryka v době jeho kandidatury ve valašském kraji, byl mezi navrženými také dr. Hrstka, ale zapomnělo se na Rudolfa. Proti tomu se energicky postavil učitel Dresler. Řekl: Ne doktor Hrstka, ale Rudolf Socha se zasloužil o to, že Masaryk ve volbách zvítězil...*

Rudolf Socha byl nejstarším ze sedmi dětí štramberského tkalce Josefa Sochy a jeho manželky Kláry rozené Skybové. Už od dětství byl horlivým čtenářem — kniha jej provázela celý život, později se stal členem Sokola a také členem cvičitelského sboru. Po sňatku s Marií Maralíkovou se přestěhoval do Kopřivnice, kde se rovněž aktivně zapojil do veřejného života. Patřil mezi členy stávkového výboru v kopřivnické vozovce v roce 1912. Po válce se v osvobozené vlasti stal knihovníkem obecní knihovny v Kopřivnici, kterou vedl do vysokého stáří.

Značný vliv ve Štramberku, Kopřivnici a okolí měl štramberský starosta a lékař MUDr. ADOLF HRSTKA. Všichni by od něho rádi slyšeli rozhodné slovo pro Masarykovu kandidaturu. Dr. Hrstka však váhal. Ne snad, že by byl zásadně proti, ale jako rozšafný člověk a praktik, který dobře znal lidi a kraj, nemyslel, že by tu mohl prorazit s pronikavým úspěchem radikální kandidát jako byl prof. Masaryk, proti němuž se po celá léta soustřeďovala kampaň tak nenávidná.

Organizátoři schůzí chápali, že dr. Hrstka jako starosta se snažil svému městu vy-moci co nejvíce výhod. Báli se, aby nebral ohledy také na to, aby proti sobě nepopu-dil Štramberáky, kteří se většinou hlásili do klerikálního tábora. Dr. Hrstka byl radikál a jeho pokrokovost se jevila problematická. Měl však na Štramberk největší vliv jako lékař, starosta, člen výboru záložny, zeť hostinského, švagr učitele a dobrý společník.

Na různá podezření Hrstka odpověděl listem 13. dubna 1907:

„Milý Kraiczi !

Domněnka Tvoje, že jest mi kandidatura Masarykova proti srsti, není správnou — naopak, jest mi velmi sympatická, jenže na výsledek její hledím asi pesimističtěji než Ty. Znáám lidi našeho kraje velmi správně, a proto se obávám, že jistota, kterou mů-žeme prof. Masarykovi poskytnout, jest přece jen malá, a že tím jednak poškodíme věc pokroku, jednak Masaryka samotného zkompromitujeme.

A to bude tím možnější, nedovedeme-li soc. demokraty přimět k tomu, aby proti Masarykovi vůbec kandidáta nestavěli — a při známé umíněnosti sociálních demo-kratů je to asi vyloučeno. Bude-li Masaryk zvolen, budu mít z toho radost jako Ty a učiním, co mi bude možno, aby byl zvolen. Nebude-li, budu mít o jednu zkušenost více, že dobře jest přece podříditi daným poměrům svoje přání a tužby...

Z dopisu je patrné, že přes obavy z volebního výsledku vyslovuje se již dr. Hrstka pro Masaryka. Pokud jde o Štramberk, dr. Hrstka se ve výsledku prvního kola voleb nezklamal: město zůstalo klerikální, tři pětiny svých hlasů odevzdalo klerikálnímu kandidátu Povondrovi.

Do přípravy voleb se zapojili mj. i Oswald Neuschl, stolař v továrně a Adolf Socha, kovář, Josef Socha, lampář a ostatní.

Vášnivá agitace odpůrců se ještě stupňovala. Za devět dní po první volbě měla být druhá, užší volba a tak byly činěny poslední zoufalé pokusy nátlakem na vlivné jednotlivce.

Bratři rodáci!

V úterý drželi jste se statečně přes veškerou agitaci strany pokrokové. Soustředili jste na sebe 307 hlasů pro Povondru, p. Masaryk dostal jen 112 hlasů, p. Smetana 129. Ve čtvrtek musíte vykonat užší volbu mezi p. Masarykem a p. Povondrou. Štramberáci! Vmužte se a vzhopte se i ve čtvrtek a odevzdejte hlas p. Povondrovi. P. Masaryk chce poslaneckého mandátu použití, aby tím více mohl vystupovati proti katolíkům.

Štramberská krevi! Vy potomci zbožných katolíků, katolíků horlivých — vy byste měli dát svůj hlas odpadlíkovi a nejúhlavnějšímu nepříteli vašeho náboženství?

Štramberáci, katolíci! Slyšeli jste ho, jak otevřeně vystupuje ve svých přednáškách proti katolické víře?

Štramberáci! Vy byste ho chtěli voliti a býti zrádci na odkazu svých rodičů, víře to katolické?

Štramberáci! Otevřete oči! Kdo jsou ti, co pro něho pracují? Jsou to hodní a věrní katolíci? Hle, celé katolické okolí pohlíží na vás s pýchou a úctou, jak jste si dovedli své víry hájiti. Nuže, ukažte, že jste hodní památky svých dobrých otců a drahých matek katolických a bez ohledu na „pány“ odevzdejte své hlasy p. Povondrovi!

Štramberáci! Ukažte ve čtvrtek, že ve vašich žilách proudí štramberská krev vašich otců, kdy ještě sedávali za tkalcovskými stavy, kteří se řídili vždy heslem: Pro Boha, vlast a národ!

*Nuže vzhůru do boje! Štramberáci, katolíci! Na vaši statečnost a neohroženost se těší—
Váš rodák, Štramberák.*

Noviny zpod Radhoště, roč. IX., č. 21 str. 3, dne 18. května 1907.

Bratři rodáci!

Psal jsem vám před volbami, abyste se nedali — a nedali jste se! Za to vám srdečně díky a hřímavá sláva! Víím, že vás zesměšňovali a posud snad zesměšňují, že jste zpátečníci a tmáři. Zajisté však jste ukázali více osvícenosti a vzdělání, nežli ti, kteří si berou na svou osvícenost patent. Viděli jste již při volbách při mnohých zrovna neuvěřitelných počínání. Hlavně jste to však viděli v den zvolení p. Masaryka. Pane profesore, můžete být hrdý na své voliče! Oslavovali Vás „na kulatině“ muzikou, zpěvem a řevem. Daleko přes půlnoc, vyrušující jiné obyvatele z klidného spánku, bavili se svým známým pokrokovým způsobem. Po půlnoci dosáhla „pokroková zábava“ nejvyššího stupně „osvícenosti a vzdělanosti“. V bratrské lásce si padali do náruče. Intelligence, učitelé, studenti a dělníci se spojili v bratrské lásce. Z „kulatiny“ se jim šlo velice obtížně a mnozí měli toho „bratříčkování“ ještě druhý den plnou hlavu. A to vše se dalo ve znamení „pokroku“. Nuže, ať žije „pokrok“! Na zdar!

A proto ještě jednou vám, milení rodáci, a vašemu zpátečnictví proti takovému „pokroku“ volám hlučně sláva! Jen se držte i nadále!

Váš rodák Štramberák.

Článek vyšel v Novinách zpod Radhoště roč. IX., č. 29 str. 5 dne 6. července 1907.

Půda pro Masarykovy schůze ve Štramberku bývala velmi horká. Ve velké míře se volebního boje zúčastňoval kopřivnický kaplan P. Martin Chudoba a vysloužil si za svoji činnost nelichotivý název. Ve Štramberku se tak choval místní kaplan P. Jan Hrubý. Ten napadal v „Novinách zpod Radhoště“ učitele Dreslera, který byl s prof. Judou velkým zastáncem Masaryka. Učitel Dresler mu odpovídal v časopise „Lubina“.

Jednou napsal P. Hrubý do „Novin zpod Radhoště“ posměšnou básničku, která měla refrén: „Ó Julie, má krásná Julie...“ Byl to surový netakt, protože báseň se vztahovala na paní Dreslerovou, paní velmi sečtělou a inteligentní. Nató byla v „Lubině“ otištěna jediná sloka:

*U štramberské Trúby
bydlí občan hrubý,
jakou ctnost mu Pánbůh dal,
tak ho též pojmenoval...*

I kronika štramberské fary zaznamenala ohlasy na průběh a výsledky voleb. Kromě počtu hlasů pro jednotlivé kandidáty kronika potvrzuje, že ve Štramberku dostal Povondra podstatně víc hlasů než Masaryk a dodává: „...jinde po kraji byl poměr hlasů jiný, takže byl zvolen Masaryk. Zde agitovali pro něho hlavně učitelé Dresler a Baar a počínali si někdy bezohledně...“

Byla to skutečně volba historická. Události volebního roku 1907 značně ovlivnily život na Lašsku i Valašsku na dlouhou dobu a doznívají ještě dnes, po sto letech. Voliči valašských a lašských měst a obcí volbou T. G. Masaryka v letech 1907 (i 1911) vykonali historický čin. Z celkových výsledků vyplývá, že Masaryk zvítězil v říšských volbách roku 1911 rozhodněji než roku 1907. Zatímco při prvním měření sil získal většinu hlasů teprve v užším kole voleb pouze v osmi místech, o čtyři leta později byl silnější už v hlavním kole voleb v jedenácti místech a jenom ve Štramberku a v Krásně n. B. vyhrál jeho protikandidát.

Své bohaté vzpomínky na Masaryka učitel Dresler zakončil: „...Profesor Masaryk měl v kraji na lidi značný mravní vliv. Otevřel jim cestu k novému poznání, lidé začali samostatně myslet. Hospodářsky se za tu dobu hodně změnilo. Dříve alkohol, duševní temnota, dnes sociální poměry dosti spořádané a lidé nejsou na tak nízkém stupni jako tehdy.

Dobrá třetina Štramberáků pracuje ve vagonkách, jimž se dříve vyhýbala, aby se „nezkazila“ od socialistů. Dnes jsou Štramberáci sečtělí a šetrní, mnoho jich vůbec nepije. Z ustrádaného si přikupují pole a domky, kterých tu od té doby vznikly celé čtvrti. To je vliv Masarykových myšlenek. Chodíval tehdy do chalup a všímal si hospodaření, jak lidé žijí, nabádal je, aby hleděli si polepšit, aby žili jako kulturní lidé. Dnes už by také neuviděl v chalupě, ve světnici králíky a drůbež, jako kdysi tenkrát. Bydlení tehdy a dnes se ani dobře nedá srovnat. Myšlenky Masarykem zaseté padly na úrodnou půdu. Také klerikálové se za tu dobu změnili. Jsou zcela jinačí, snad je to tím, že ti panáčci nezasahují tolik do politiky jako tenkrát. Dnes jsou pro Masaryka všichni.“

Bylo by absurdní považovat Masaryka za hotový vzor pro dnešek či chápat jeho ideje jako spolehlivé průvodce pro nejbližší budoucnost, v podmínkách, které se tak nesmírně změnily. Ani sám Masaryk nežil vždy podle všech svých principů, a mnohé z nich byly později událostmi překonány.

A samozřejmě nebyl neomylný. Přesto však Masarykova impozantní osobnost, jeho víra v pravdu, obdivuhodná odvaha a morální přístup k politice mají, jak se zdá, stále velký význam pro oba národy, Čechy i Slováky, i pro svět, jehož scéna se často zdá být ovládána politickým stranictvím, stranickými polemikami, ideologickou netolerancí a omezeností vize.

Osobnost T. G. Masaryka patří k těm, které lze nejstručněji charakterizovat: tvůrčí dějin. Stal se hlavním zakladatelem československého státu. Právě on, do první světové války odmítající revoluční akty a spatřující v Rakousko – Uhersku sice nikoli optimální, avšak za dané situace vhodný rámec pro vývoj českého národa.

Tak jako před sto, sedmdesáti či padesáti lety mohou se i dnes názory na Masaryka různit. Je ale třeba si uvědomit, že se stále výrazněji ukazuje nedčasová platnost Masarykových myšlenek. Bohužel si většina lidí neuvědomuje jejich hloubku. Na Masaryka se dlouho zapomínalo, ve školách jej vzpomněli — ale jako nepřítele. Masaryk však už dávno věděl, co se dnes teprve učíme a hledáme (marně?) — a sice, že ta pravá demokracie vyžaduje především mravné a vzdělané lidi, ne lidi „schopné zastávat jakýkoli úřad“ a arogantně usilující jenom o „koryta“. Připomeňme si jeho vlastní slova: *„Nepřítelem demokracie je diletantismus a politikaření konjunkturální. Život jednotlivců je příliš krátký, aby bylo času k politickému hraní a hráčství.“*

Masaryk si zaslouží úctu i ocenění zásluh. Není však třeba uchýlovat se k „tatíčkování“. Je to postoj zbytečný, nedůstojný, nepravdivý, nevěrohodný a ve svém důsledku i škodlivý. Masaryk byl muž moudrý, prostý ješitnosti, takže mu tatíčkování národ nemohl a nemůže škodit. Tomáš G. Masaryk nebyl tatíček, ale muž statečný, který se nebál vést skoro sto tisíc českých legionářů bolševickým morem ke svobodě. Možná, — dožít se toho — že by nevydal pohraniční pevnosti a že by Hitlera do Prahy nepustil a možná že by i navzdory poměru sil zavelel k odporu. A že by možná i za dalších třicet let (1968) učinil, co káže čest a rozum. Věděl dobře, *„že když třeba, tož i železem!“* Určitě by se to neobešlo bez patálií, ale byli bychom dnes hrdější, poctivější i svobodnější.

Masaryk byl zbožňován i nenáviděn už za svého života. Za života mu stavěli pomníky, školy i jiné ústavy nazývali jeho jménem. V průběhu dalších desetiletí se změnou doby a režimů měnil se i vztah k Masarykovi a jeho dílu i odkazu. A tak se pomníky bouraly, školy a ulice přejmenovávaly, později znovu stavěly... Doma pouze část české společnosti porozuměla Masarykovi a šla za ním.

Na otázku, zda Masaryk může současnosti ještě něco říci, odpověděli i naši krajané — katolíci za velkou louží. Ti pochopili, že nikdy nebojoval proti náboženství, ale proti klerikalismu. Pochopili, že Masarykův národní humanismus byl završením a filosofickým vyústěním předchozích snah české vlastenectví posvětit smysluplnou a logickou ideou, navazující na evropské humanitní tradice.

A postavili mu v Americe pomník.

SOCHA TGM V AMERICKÉM CLEVELANDU

Americké město Cleveland, ležící ve státě Ohio na jezeře Erie je po Chicagu největším střediskem amerických Čechů a Slováků. Českou komunitu tvoří většinou potomci vystěhovalců z jižních Čech, emigranti z valašského kraje zase osídlovali Texas.

I když v posledních desetiletích schází příliv mladé krve, krajanská komunita stále udržuje rušný spolkový a národní život.

Mezi nejznámější patří jednota Sokol s více než 500 členy, vlastní dechovkou, divadelním odborem, družstvem odbíjené i bohatou knihovnou. Starší ženy vyrábějí knedlíky, štrůdl i vánočky ve velkém a vydělávají tak na údržbu sokolovny...

Čeští katolíci měli svého výrazného představitele v Msgr. Oldřichu Zlámalovi, ro- dáku z Kokor u Přerova. Byl osobním přítelem Masarykovy rodiny a prezident Masaryk mu udělil řád Bílého lva za zásluhy o zřízení Československé republiky. Před lety tu byly kvetoucí české farnosti — P. Marie Lurdské, sv. Vojtěcha, sv. Prokopa, sv. Václava a sv. Rodiny. Dnes již české bohoslužby nejsou, žádný z mlad- ších kněží nemluví česky, ale národní povědomí zůstává a svátek patrona Země čes- ké — sv. Václava — se slaví velmi okázale.

Jedinečnou zvláštností Clevelandu jsou jeho Kulturní zahrady. Každá národnost- ní skupina zde má svoji zahradu, jež má být viditelným symbolem jejího kulturní- ho a národního dědictví. Česká kulturní zahrada byla slavnostně otevřena v roce 1935 a rozlohou i úpravou patří k největším a nejkrásnějším. Je ve formě polokru- hu, zeleň okrasných keřů a stromů se ladně snoubí s kamennou krásou soch veli- kánů českého národa. Bronzové busty zdobí Českou kulturní zahradu: Otec národa František Palacký, tvůrce české národní opery Bedřich Smetana, autorka „Babičky“ „ Božena Němcová, zakladatel Sokola Miroslav Tyrš, duchovní vůdce chodského kra- je Jindřich Šimon Baar, autor Novosvětské symfonie Antonín Dvořák, vždy neohro- žený Karel Havlíček Borovský, slavný vědec, lékař Jan Evangelista Purkyně. Uprostřed zeleně se majestátně tyčí socha „učitele národů“ Jana Amose Komenského, první jeho pomník na americké pevnině. Byl slavnostně odhalen 1. června 1958... *“Komenského socha byla postavena z podnětu nás exulantů, kteří u- prchlí z Československa po komunistickém puči v únoru 1948...”*, vzpomínal Václav Hývnar, předseda České kulturní zahrady a dodává: *“...z podnětu nás exulantů byla pořizena a odhalena i socha prezidenta T. G. Masaryka. Bylo to v době, kdy se v ČSR odstraňovaly Masarykovy pomníky a jeho spisy byly na indexu rudých pohlavárů. Slavnostní řečník, český šlechtic a univerzitní profesor J. František Schwarzenberg případně poznamenal: není to náhoda, že jsme Masarykův pomník postavili do stí- nu Lípy svobody, kterou tu v roce 1939 zasadil prezident Eduard Beneš...”*.

Na tomto místě si zaslouží vděčnou vzpomínku i JUDr. VÁCLAV HÝVNAR. Narodil se v r. 1922 v sousedních Závašicích v rodině starého selského rodu s více než tři- staletou tradicí. Jeho táta byl nejen starostou obce, ale i zemským poslancem.

Po Únoru 1948 byl student právnické fakulty Václav Hývnar, jako mnoho jiných studentů, vyloučen ze studia. O „vyakčnění“ se přičinil tehdejší předseda marxistic- ky orientovaného studenstva, všemocný vůdce tzv. Akčního výboru Jiří Pelikán, v šedesátých letech šéf. Čs. televize a po r. 1968 exulant v Římě. Tam vydával „Listy“ a stal se členem Evropského parlamentu. Po vyloučení byl Václav Hývnar několik měsíců zavřen. Při první příležitosti odešel „přes kopečky“. Po krátkém pobytu v ba- vorských uprchlických táborech se dostal do Paříže, oženil se s Mílou roz. Svobodovou, bez jejíž celoživotní láskyplné a chápající spolupráce by později ne- dokázal to, co skutečně za leta exilu dokázal. O vánocích roku 1951 se usadil v Clevelandu. Po třech letech nalezl práci v redakci „Nového světa“. Během redak- torování v deníku „Nový svět“ v sobě objevil zděděnou touhu sloužit veřejně obča- nům prostřednictvím politiky. V Clevelandu se dostal do funkce starostova tajemní- ka a poradce v etnických otázkách. Po zvolení předsedou staré tradiční organizace

Svazu českých katolíků se jeho vliv ještě zvýšil. I za nového starosty G. Vojnoviče v r. 1987, jehož manželka byla českého původu, měl Václav Hývnar na starosti místní etnické problémy a znovu pomáhal našim lidem, aby se uplatnili v obecní a státní správě. Nakonec se stal předsedou Národního svazu českých katolíků v Americe.

On sám v dopise z 2. 12. 1998 mj. vzpomíná“ „...jsem předsedou České kulturní zahrady přes 30 let. Postaral jsem se o to, abychom v ní měli pomníky J. A. Komenského a T. G. Masaryka. To byla moje odpověď na tvrzení pražského komunistického režimu o zrádných emigrantech. Já se osobně považuji za exulanta, proto ta první socha byl J. A. Komenský...“

Václav Hývnar po roce 1989 několikrát navštívil svou starou vlast. Naposled v létě 1999, kdy v rodných Závěšicích oslavil svou zlatou svatbu. Asi o rok a půl později přišla do Závěšic smutná zpráva: „Na Velký pátek, dne 13. dubna 2001, zesnul nečekaně ve věku nedožitých 79 let náš drahý manžel a otec, přítel mnohých, pan Václav Hývnar, bývalý tajemník starostů města Clevelandu *Ralph J. Perka a George V. Voinoviche* a dlouholetý redaktor československého deníku *Nový svět*...“

Václav Hývnar dostal během svého života za svoji práci pro dobro druhých četná vyznamenání, ale nejbližší jeho srdci byla vyznamenání Pro Ecclesia et Pontifice, které mu v roce 1991 udělil za zásluhy pro Církev papež Jan Pavel II. a rád T. G. Masaryka za vynikající zásluhy o demokracii a lidská práva udělený prezidentem České republiky Václavem Havlem v roce 1998. Potěšila ho také rehabilitace, když mu Karlova univerzita v Praze udělila doktorát práv v roce 1991...

...Václav Hývnar byl bývalým předsedou Národního svazu českých katolíků v Americe a předsedou Distriktního svazu v Clevelandu, předsedou České kulturní zahrady, členem Krajského výboru, České síně Karlín, Sokola Greater Cleveland, České guildu Domova sv. Rodiny pro nemocné rakovinou, Čs. Orla, České katolické jednoty a mnoha jiných spolků. Byl také členem Masarykova demokratického hnutí v Kopřivnici a Muzejní a vlastivědné společnosti ve Frenštátě p. Radh.

Závěrem můžeme ocitovat jeho vlastní slova z roku 1998: „Pomáhal jsem rodné zemi pokud jsem mohl a kraji pod Štramberskou trúbou jsem hanbu neudělal za těch padesát let exilové pouti...“

Vpravo hotel Kahánek.

Hostinec Pod Trúbou.

Vážný pane doktore,
je mi líto
psíci a vypořádávám se
svěně děkují.
DN 1911
T. F. Masaryk.

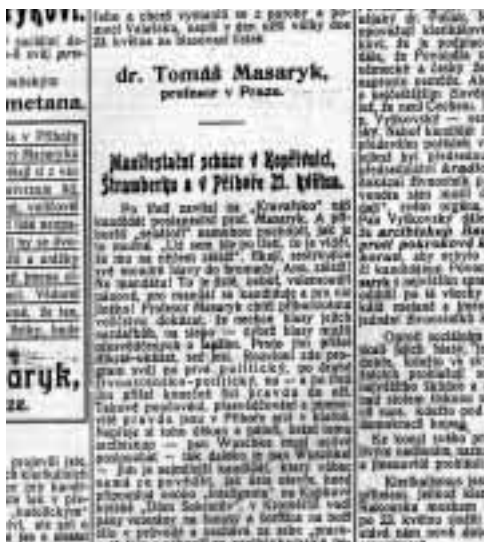
Milý pane uctě,
hravě Vám děkuji!
Revisor - Revisore - revisori, my
víšim se brzo a spolu.
Váš
T. F. Masaryk.

Masarykova odpověď na Hrstkovu gratulaci.

Masarykova odpověď na Dreslerovu gratulaci.

Vlevo volební leták.

Novinový článek z května 1907.

Závěrem můžeme podotknout, že i města mají své tradice, svoji minulost, svou historii. Myslím si, že také Masaryk se výrazně zapsal do historie našich měst a našeho kraje a nebude na škodu, když se dávné události připomenou i dnešním či budoucím generacím.

Vyslovit o Masarykovi závěry je nesnadné a komplikované nejen vzhledem k proměnlivosti úsudků o něm v různých historických epochách, ale i proto, že se kontrastně liší soudy jednotlivých badatelů či komentátorů.

Ale Masaryk v našem kraji byl, „zanechal u nás stopu“ a vzpomínky, i když mu mnozí spoluobčané nerozuměli, přetrvávají a neměly by být zapomenuty.

Použitá literatura je uvedena v:

Adamec, Jos.: Stále na nás hledí. MDH Kopřivnice 2002

Adamec, Jos.: Stále na nás hledí? MDH Kopřivnice 2004

Adamec Jos.: TGM — odlesk osobnosti. MDH Kopřivnice 2007

zleva:
uč. Al. Dresler, P. Jan Hrubý
MUDr. Ad. Hrstka, Rudolf Socha

JUDr. Václav Hývňar

Řád TGM udělený Václavu Hývňarovi

